

положительные и негативные примеры интеграции политической номенклатуры в спорт в современном украинском обществе.

Ключевые слова: политика, спорт, информационное общество, интеграция, рейтинги.

THE CHARACTERISTIC OF QUALITATIVE FUNCTION OF SPORTS AT THE TIME OF POLITICAL AND ECONOMICAL TRANSFORMATIONS OF THE SOCIETY. POSITIVE AND NEGATIVE EXAMPLES OF POLITICS INTEGRATIONS IN SPORTS

Abstract. At the moment of Ukraine integration in European society it is very actual to analyze function of sports, especially a narrow collaboration with the state organization. In author's opinion, it is important to make analyses of positive and negative example of politics integration in the modern Ukrainian society.

Key words: politics, sports, informatics society, integrations, ratings

ЗАКОНОДАВСТВО В ГАЛУЗІ СПОРТУ (ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД)

В. ЖУЛЯЄВ

Академія адвокатури України

Наше дослідження зосереджено на аналізі законодавства у галузі спорту та фізичного виховання дев'ятнадцяти країн-членів Ради Європи.¹

Говорячи про існуючі моделі організації та структури управління згідно з національним законодавством, необхідно підкреслити таку характерну рису, що більшість країн Південної та Східної Європи застосовують так звану "інтервенціоністську" модель, а країни Північної та Західної Європи використовують т. з. "не інтервенціоністську" модель спортивного законодавства.

Вищезазначені моделі відрізняються природою та масштабами державного втручання до сфери спорту. Тому дуже важливо прослідкувати роль держави, яку вона "виконує" в спорті та ті законодавчі механізми, важелі, які застосовуються у галузі спортивної політики.

Інтервенціоністська модель передбачає спеціальне законодавство щодо структури і надання відповідних повноважень організаціям та установам у цій галузі. Всі інші моделі законодавства у спорті відносять до не інтервенціоністської моделі.

Державна юрисдикція в області спорту. У п'яти з дев'ятнадцяти країн, охоплених нашим дослідженням, існує децентралізована законодавча система. Сутність та сферу дії державної юрисдикції в області спорту в державах-учасниках можна викласти наступними тезами:

¹ Австрія, Бельгія, Кіпр, Чеська Республіка, Данія, Фінляндія, Німеччина, Угорщина, Ісландія, Італія, Литва, Люксембург, Португалія, Румунія, Словенія, Іспанія, Швейцарія та Великобританія.

1. Місцеві самоуправління часто надають найбільш суттєву фінансову підтримку спорту, не дивлячись на існування законного обов'язку з виконання спортивних програм з їхнього боку.
2. В більшості федеральних та децентралізованих держав місцеві самоуправління згідно з положеннями конституції часто мають першочергову юрисдикцію в області спорту. Національні уряди втручаються відповідно до їх головних конституційних повноважень в області внутрішніх та міжнародних справ.
3. Менші держави застосовують більш централізовану спортивну законодавчу модель ніж більші держави.
4. Загальною тенденцією у більшості європейських країнах, охоплених цією доповіддю, є направленість до децентралізації та регіоналізації державної відповідальності в області спорту.
5. Часткові збіги в юрисдикції між різними управлінськими рівнями адресовані національними спортивними законодавчими та консультативними механізмами, які включають як представників державної влади, так і представників спортивного руху.

Консолідація національного спортивного руху. В одинадцяти з 19 країн наявний неконсолідований спортивний рух. В багатьох країнах, де існує консолідований спортивний рух, цілі зосереджуються на елітному та конкуруючому спорті в протиставлення спорту для усіх.

Міцність консолідованого спортивного руху полягає в тому, щоб запропонувати єдине представництво спортивної спільноти в уряді. Суперечливо, чи може це створити більш ефективну систему представництва, ніж ведення державних справ з кожною частиною спортивного руху окремо. Не дивлячись на те, що цей аргумент може бути заперечений, нелегко довести, що більшість представників спортивного руху обов'язково буде менш ефективною в переговорах з державною владою. На додаток, багато консолідованих спортивних рухів являють собою лише частину спортивної спільноти. Та як би там не було, злиття спортивних організацій з відповідною метою звичайно може викликати економію в адміністративних коштах. Ще одна перевага консолідованих спортивних структур полягає в тому, що об'єднувальні та консультативні механізми звичайно з більшою легкістю можуть бути покладені за основу.

Фізична освіта. Поширеною тенденцією у Європі є тенденція до зменшення кількості часу, призначеного фізичній освіті у школах. В багатьох країнах законодавча база не забезпечує систематичного виконання рекомендацій, даних Радою Європи. Країни можуть вибирати – чи задовольняти ці потреби шляхом збільшення мінімальної кількості часу, визначеного для фізичної освіти у школах, чи запропонувати інші спортивні можливості для молодих людей в межах національної стратегії “спорт для всіх”.

Рух “Спорт для всіх”. Більшість країн, про які йде мова, прийняли спортивне законодавство після прийняття Європейської Спортивної Хартії (1992р.). В деяких випадках ці принципи є частиною діючого законодавства, та, на жаль, вони не є предметом конкретної спортивної політики. Відбулося загальне зростання кількості законодавчих актів в області спорту відносно різних соціальних груп. Ця частина доповіді охоплює законодавство стосовно інвалідів, спортсменів-професіоналів, інженерів, людей похилого віку, військових, жінок та робочих. Деякі країни також прийняли спеціальне законодавство для підтримки і розвитку спорту.

Європейські Конвенції зі спорту. Не дивлячись на загальне приєднання до Конвенції про запобігання насильства і хуліганській поведінці глядачів², країни-учасниці прийняли велику кількість юридичних підактів, адресованих цій соціальній проблемі. Частина питань ще залишається не вирішеними існуючою законодавчою схемою. Статт Конвенції про міжнародне співробітництво та обмін інформацією свідчать про подолання практичних труднощів в досягненні постійного, точного та узаконеного обміну інформацією між країнами-учасниками. Часто правопорушники мають вигоду від недостаті сталості прикладних норм.

Усі країни-учасниці підтримують політику активного лідерства частин неурядових спортивних організацій у боротьбі проти допінгу та імплементації Антидопінгової Конвенції Ради Європи (1989 р.)³. В деяких країнах урядові та неурядові органи несуть спільну відповідальність за питання допінгу у спорті. В інших країнах антидопінгова політика є, головним чином, справою спортивного руху. У майже всіх країнах, мова про які йде у цій доповіді, уряди сплачують більшість витрат з антидопінгової діяльності.

В окремих країнах існують випадки, коли атлети використовують лазівки, які виникають в результаті суперечливого зводу юридичних правил. Може здатися, що важливість та складність такого явища як допінг певно може призвести до збільшення кількості таких випадків у майбутньому, якщо не прискориться процес узгодженості правил.

Уряди та спортивні організації потребують вищого рівня розвитку їх співробітництва. Загальне застосування переліку заборонених Всесвітньою Антидопінговою Агенцією (ВАДА) субстанцій є одним з позитивних зрушень в даний час. І хоча ще залишаються деякі проблеми стосовно змісту та регулювання, перелік ВАДА є важливим засобом координації боротьби спортивної спільноти проти допінгу.

Урегулювання суперечок

У незначній кількості національних досліджень висловлюється думка, що спортивні суди чи арбітражні колегії є кращим місцем вирішення суперечок стосовно спортивного руху. Проте досвід свідчить, що недороге та доцільне спортивне правосуддя не завжди є кращим правосуддям. Спортивні особистості, які стоять на вищій сходинці, ніж усі інші громадяни, повинні завжди отримувати допомогу від юридичної системи, яка відповідала б їх потребам та сподіванням. Проте, здійснюючи процес наближення спортивних дисциплінарних органів до основних принципів загального правосуддя в судочинстві, спортивні органи зроблять їх рішення менш ймовірно розглянутими.

Мас-медіа

Необхідно відзначити зростаючу соціальну та економічну важливість відносин між спортом та мас-медіа. Вона також свідчить про важливість формулювання чітких правил для підтримки взаємозв'язку інтересів усіх основних учасників цієї сфери діяльності.

Очікується, що важливі рішення Європейської Комісії та Європейського Суду зможуть вирішити непорозуміння, які існують стосовно володіння ексклюзивними

² Конвенція укладена 19 серпня 1985 року в м. Страсбург, підписана від імені України 20 грудня 1999 року.

³ На даний час 46 країн Європи ратифікували дану Конвенцію. Крім неї нормативно-правовими документами в цій сфері є Додатковий Протокол (2002р.), Копенгагенська декларація з антидопінгу в спорті (2003р.) та Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті (підписана 18 жовтня 2005 року).

телевізійними правами в межах ЄС. Вони мають визначити, яке місце буде займати платне спортивне телебачення в будинках європейців.

Пряме державне фінансування

В майже усіх країнах, охоплених нашим аналізом, муніципальні та місцеві самоуправління надають найбільшу суспільну фінансову підтримку спорту. Звичайно, існує відмінність у фінансуванні між країнами, в яких була комуністична влада, та іншими країнами Європи.

Лотереї

Існує чотири типи схем лотерей, встановлених законодавчими актами фінансування спорту в країнах-учасниках. Перший тип лотерей знаходиться під переважним контролем держави. Другий тип лотерей підпадає під спільний контроль держави та спортивного руху. Третій тип лотерей підлягає контролю з боку спортивного руху. Четвертий тип є засобом надходження прибутку з лотерей на користь спорту шляхом обкладання податками чи зборами на лотерейні операції.

В багатьох країнах, охоплених цим оглядом, прибуток з лотерей на користь спорту є суттєвою частиною витрат центральної влади на спорт. Фінансову важливість спортивних лотерей підкреслює необхідність забезпечення цілісності легальної структури, створюваної їх адміністрацією.

Податки

У колишніх комуністичних країнах не передбачалося такого ж звільнення спортивних організацій від сплати податків, як у інших європейських країнах, про які йде мова у цій доповіді. У цих країнах спортивному рухові не було надано спеціального соціального та фіскального статусу, який діє в інших країнах. В деяких європейських країнах також застосовують диференційовану політику з обкладання податком на додану вартість відносно до спортивних організацій.

Спонсорство

Прибуток зі спонсорства головним чином сприяє високому рівню чи видимості високого рівня спорту. Деякі партнерські схеми між державою, мас-медіа та спортивними організаціями були вдалими для росту реального фінансування спорту. Проте для більшості європейських спортивних організацій важко виконувати умови фінансового забезпечення Європейської Спортивної Хартії, принципи якої підтримують змішану суспільну та приватну фінансову підтримку.

Огляд національних законодавств, зроблений нами, утворює у цьому відношенні нове поле для досліджень. Подальше вивчення звичайно потребує в майбутньому створення правового виконання більш прикладним та повним для європейських спортивних законотворців.

Зроблений нами огляд з'ясує, що у одинадцяти з 19 країн існує неконсолідований спортивний рух (див. табл. 1.1). Можна дати кілька важливих коментарів до характеристики кожного типу спортивного руху.

Акцент на елітному спорті

В багатьох країнах, де спортивний рух консолідовано, прагнення зосереджуються на елітному та конкуруючому спорті в протиставлення "спорту для всіх". В Данії та Словенії консолідовані спортивні організації існують паралельно з іншими організаціями "спорту для всіх". В Італії завдання з поширення "спорту для всіх" знаходиться, головним чином, в межах компетенції регіонів. Лише в

Короткий зміст національних спортивних структур

Країна	Законодавча модель	Державна юрисдикція	Типи спортивних рухів
Австрія	Невтручання	Децентралізована	Неконсолідований
Кіпр	Невтручання	Централізована	Неконсолідований
Чеська Республіка	Невтручання	Централізована	Неконсолідований
Данія	Невтручання	Централізована	Консолідований
Фінляндія	Невтручання	Централізована	Неконсолідований
Німеччина	Невтручання	Децентралізована	Неконсолідований
Угорщина	Втручання	Централізована	Неконсолідований
Італія	Втручання	Централізована	Консолідований
Литва	Невтручання	Централізована	Неконсолідований
Люксембург	Втручання	Централізована	Консолідований
Румунія	Втручання	Централізована	Неконсолідований
Словенія	Втручання	Централізована	Консолідований
Іспанія	Втручання	Децентралізована	Неконсолідований
Швейцарія	Невтручання	Децентралізована	Консолідований
Великобританія	Невтручання	Централізована	Неконсолідований

Люксембурзі та Швейцарії існують консолідовані спортивні організації, які підтримують як конкуруючий спорт, так і “спорт для всіх”. З огляду на це, ці дві останні країни мають найбільш об’єднаний спортивний рух серед країн з консолідованим спортивним рухом. Спортивний рух у цих двох країнах має ширшу членську базу, ніж в інших трьох країнах з консолідованим спортивним рухом.

Єдине представництво

Міцність консолідованого спортивного руху полягає в тому, щоб запропонувати єдине представництво спортивної спільноти в уряді. Суперечливо, чи може це створити більш ефективну систему представництва, ніж ведення державних справ з кожною частиною спортивного руху окремо. Не дивлячись на те, що цей аргумент може бути заперечений, нелегко довести, що більшість представників спортивного руху обов’язково буде менш ефективною в переговорах з державною владою. На додаток, велика кількість консолідованих спортивних рухів являють собою лише частину спортивної спільноти. Причому, якщо спортивні організації з відповідними цілями об’єднуються, це може, звичайно, викликати економію в адміністративних коштах. Ще одна перевага консолідованих спортивних структур полягає в тому, що об’єднувальні та консультативні механізми звичайно з більшою легкістю можуть бути покладені за основу.

Механізми зовнішньої координації

За відсутності консолідованого спортивного руху більшість країн, про які йде мова, застосовували різні види консультативних та координаційних механізмів. Деякі з них були покладені за основу самим спортивним рухом, інші – державною владою. В Чеській Республіці спортивні федерації створили Колегію Спорту; у Великобританії схожий орган існує у формі Форуму Спорту Британії. В Австрії та Угорщині державна влада заснувала консультативну раду з питань спорту (яка включає основних учасників спортивного руху), щоб задати напрямок спортивної політики в країні. Навіть без офіційних консультативних структур загальне представництво в межах спортивного руху забезпечує сприяння співробітництва між організаціями зі схожими функціями. В Німеччині, наприклад, Німецька Спортивна Спілка спільно з НОК є органами, які приймають рішення.

В деяких країнах зі спортивною законодавчою моделлю державне втручання може виступати фактором підтримки неконсолідованості спортивних рухів. В Румунії Національна Агенція спорту, або в Словенії – Міністерство освіти і спорту відіграють важливу роль в державному законодавстві щодо асигнування та контролю роботи федерацій. На практиці це багато дає для координації роботи, яку звичайно виконують спортивні федерації в інших країнах, згаданих у цій доповіді. Це також може спосуватися Іспанії. Спроба координації між національними федераціями, здається, частково вдалася Федерації Спорту Іспанії (ФСІ). Національні федерації під керівництвом ФСІ координують роботу регіональних федерацій з підтримки їх виду спорту у всій державі.

Навіть у країнах зі спортивною законодавчою моделлю невтручання державна провідна лінія може мати прямий вплив на структуру спортивного руху. Наприклад, у Фінляндії рішення про створення єдиної спортивної конфедерації з двох організацій парашутного спорту було прийнято після рішення уряду раціоналізувати асигнування спортивних організацій в період економічного занепаду.

Спорт і демократія

Необхідно підкреслити роль Ради Європи у наданні “новим” країнам-членам допомоги у сфері законодавства. Ця діяльність відбувалась в рамках програми “СПІНТ” (спорт, інновації, професійна підготовка). Програма працювала з 1991 року, завдяки чому 23 країнам було надано експертно-консультативне сприяння у галузі модернізації механізмів спортивної політики і керівництва спортом.

Використана література

1. *European Sports Charter. Council of Europe, 2001.*
2. *Les Enjeux Economiques du Sport en Europe: Financement et Impact Economique. Council of Europe, 2005.*
3. *Making Sport Attractive For All, proceedings book/XVI European Sports Conference, Dubrovnik, September 24-26, 2003.*
4. *Sports Information Bulletin. Council of Europe, CDDS, № 52-54, Issue 2000.*
5. *Cosmet Европы и спорт. Март, 2003*